
UDK 808.61/62–15:654.197

Stručni rad

Primljeno: 8. 4. 1988.

Tanja BUZINA
Centar SUVAG, Zagreb

ORTOEPSKA ODSUPANJA U TELEVIZIJSKIM DNEVNICIMA

SAŽETAK

Budući da su govorni mediji danas u velikom usponu, zanimljivo je pogledati kakav nam govorni model nude. Da bih to utvrdila, analizirala sam govor spikera i novinara televizijskih dnevnika. Pokazalo se da su odstupanja od govorne norme najveća u zanaglasnim dužinama, u prebacivanju naglasaka na prislonjenicu, u hiperkorektnom izgovoru glasova i u izgovaranju stranih imena. Kako međutim govorna norma nije uvijek jasno određena, nije uvijek ni moguće utvrditi je li nešto greška ili ne.

Pitanje ortoepije veoma je aktualno budući da je javna govorna komunikacija danas, u najmanju ruku, ravnopravna s tiskanom riječju. Poruke koje se prenose zvukom i slikom stižu jednako brzo do svakoga i imaju najveći broj primalaca. Zbog velike popularnosti radija i televizije kod publike važno je kakav govorni model pružaju spikeri i novinari koje svakodnevno slušamo na tim medijima.

Zanimljivo je vidjeti u čemu se najviše odstupa od ortoepske norme, koja su odstupanja pojedinačna, a koja su šira pojava, postoje li zajednički sistemi grešaka kod govornika iz istih TV centara.

U ovom radu analizom je obuhvaćeno pet televizijskih dnevnika emitiranih u 19,30 sati u veljači 1984. godine. To su dnevnicu Zagrebačke televizije, a u njima osim zagrebačkih sudjeluju i sarajevski govornici. Ortoepske karakteristike TV dnevnika promatrala sam prema nekoliko parametara: izgovaranje glasova, glasovne promjene, naglasci, pomicanje naglasaka, zanaglasne dužine, izgovaranje dugoga *ě* i izgovor stranih imena. Kada sam smatrala potrebnim, podijelila sam govornike TV dnevnika na dvije grupe: spikere i reportere. Grupu spikera čine govornici koji u studiju čitaju tude tekstove (profesionalni spikeri) i urednici-voditelji dnevnika, a grupu reportera svi ostali govornici u dnevnicima koji čitaju svoje tekstove i svaki je specijaliziran za jedno područje. To su meteorolozi, komentatori, reporteri, izvjestitelji iz stranih zemalja.

Glasovi (izgovor glasova)

Suglasnici

U izgovaranju glasova javljaju se osobine zajedničke i spikerima i reporterima. To su, najčešće, odstupanja od standardnog izgovora glasova [č], [ć] i [dž], [d]. Razlika između tih glasova nadomješta se samo jednim glasom koji se izgovara na različite načine: od glasa sličnog [č], odnosno [dž], do glasa bliskog [ć], odnosno [d]. Osim toga česte su distorzije frikativa s, z, š, ž i afrikate c. Nekoliko spikera i reportera glas [l] izgovara premekano. Od drugih konsonanata reporteri glas [lj] u nekim slučajevima izgovaraju kao dva glasa: [l—j]. Glas [r] nekolicina reportera izgovara prelabavo, bez vibracija.

Samoglasnici

Spikeri redovito izgovaraju samoglasnike ispravno, dok je kod reportera slika mnogo zamršenija. Najčešće duge samoglasnike izgovaraju suviše zatvoreno; najviše je primjera za [e], a nešto manje za [o] i [a]. Neki reporteri kratko i naglašeno [o] i [e] izgovaraju preotvoreno. Drugi pak duge ili naglašene samoglasnike diftongiziraju pa kažu: *piet, stuo, uvuažene*. Sarajevski reporteri zanaglasno [i] izgovaraju reducirano: *republ'ke, takm'čar, ut'cale*.

Neka zajednička odstupanja od norme u izgovoru spikera i reportera kao što je nerazlikovanje [č] i [ć], [dž] i [d] prepoznaju se kao opća pojava u govoru, dok su druge: diftongiziranje vokala, distorzije frikativa, afrikate c, prelabav izgovor l, r, odvojenost l—j, odraz dijalektalne podloge.

Glasovne promjene

Analizirala sam glasovne promjene koje se zbivaju unutar jedne izgovorne riječi i između dviju naglašanih riječi.

Promjene unutar jedne izgovorne riječi

1. Jednačenje po zvučnosti

Unutar jedne izgovorne riječi ovo je najčešća promjena. Javlja se između dva okluziva: *pot kraj* (pod kraj), i između frikativa i okluziva: *z bliskog* (s bliskog), *bes toga* (bez toga). Jednačenja po zvučnosti između frikativa i okluziva nešto su rjeđa: *pot simboličkim* (pod simboličkim). Najmanje primjera ima za jednačenje između dvaju frikativa: *bes sumnje* (bez sumnje), *is Sarajeva* (iz Sarajeva), i između frikativa i afrikate: *duš čitave* (duž čitave), *us cijenu* (uz cijenu). Sve se ove promjene u govoru očekuju i ne odstupaju od norme.

U jednom primjeru provedeno je jednačenje po zvučnosti između sonanta *v* i bezvučnog okluziva: *ostafku* (ostavku), što je neprihvatljivo u standardu. U kajkavskom dijalektu, gdje se ono javlja, *v* očito nije sonant, već frikativ.

Ima riječi u kojima nije provedeno jednačenje po zvučnosti, a trebalo bi. Takve su riječi izgovorene sa stankom između suglasnika: *od-strane*, *od-kršćanskog*.

2. Jednačenje po mjestu tvorbe

Za jednačenje po mjestu tvorbe ima malo primjera: *š članovima* (s članovima).

3. Ispadanje suglasnika

Česta je promjena ispadanje suglasnika i to na tri načina:

- a) Otpada jedan od dva ista suglasnika, nakon provedenog zvučnog jednačenja: *isuprotnog* (iz suprotnog), *iSupetra* (iz Supetra), *otakvih* (od takvih).
- b) U futuru glagola [t] otpada ispred pomoćnog glagola: *puhaće* (puhat će), *informiraće* (informirat će).

Ovakve su glasovne promjene standardne i treba ih provoditi. Mnogi govornici, očito pod utjecajem pisma, futur izgovaraju tako da se čuje [t]: *bit-će*, *donijet-će*, što je greška tzv. hiperkorektnosti.

- c) Glasovi [d] i [t] otpadaju ispred [s]: *prestavnice* (predstavnice), *srestava*

(sredstava). Takva je promjena regionalno obilježje govora u nekih reporterima.

Promjene na granici dviju naglašenih riječi

Pri brzom govoru promjene na granici dviju riječi iste su kao i unutar jedne fonetske riječi.

1. Jednačenje po zvučnosti

Te su promjene ponovo najbrojnije i to između dva okluziva, te i okluziva i frikativa: *bivšek premijera* (bivšeg premijera), *svok savjeta* (svog savjeta).

2. Jednačenje po mjestu tvorbe

U jednom slučaju [n] prelazi u [m] ispred [b]: *Milutim Baltić* (Milutin Baltić).

3. Ispadanje suglasnika

Ima nekoliko primjera ispadanja [t] ispred [s]: *trinaes sati* (trinaest sati), *spus stazi* (spust stazi).

I između dviju naglašenih riječi događaju se neke nestandarde, ali očekivane promjene, na primjer, asimilacija po zvučnosti prema prethodnom suglasniku: *kompleks Setra* (kompleks Zetra), te asimilacije između sonanta i okluziva: *saf promet* (sav promet).

Izgovaranje jednakih suglasnika

Jednaki suglasnici koji pripadaju dvama susjednim slogovima u riječi izgovaraju se na tri načina:

a) Kao udvojeni suglasnik: *bessumnje* (bez sumnje), *is Skopja* (iz Skopja), *jutrossu* (jutros su).

b) Kao samo jedan suglasnik: *odvije* (od dvije), *iSupetra* (iz Supetra), *danasu* (danas su).

c) S pauzom između dva suglasnika: *od-deset*, *iz-zabrinutosti*, *pomoć-će*.

Najčešći je drugi način izgovora, što je i najpravičnije. Zanimljiva je pojava da neki govornici dnevnika nastoje izdvojeno artikulirati glas [n] u položaju između samoglasnika i suglasnika, pa takve riječi izgovaraju sa stankom između [n] i sljedećeg glasa: *kon-ferenciji*, *kon-vertibilan*, *kon-solidacija*, *pekinški*, što zvuči kao govorna hiperkorektnost. Ako se te riječi ne izgovore s tako jasnom stankom između [n] i sljedećeg suglasnika, nazalizira se samoglasnik ispred [n]. Da bi to izbjegli, mnogi prave stanku u položaju VnC.

Naglasci

Greške u naglašavanju riječi podijelila sam u nekoliko tipova:

1. *Pogrešno mjesto naglasaka: standard* (stāndard), *potaklo* (pōtaklo), *medalja* (medālja).

Relativno je malen broj odstupanja ovoga tipa i tu nema značajne razlike između zagrebačkih i sarajevskih govornika.

2. *Pogrešna vrsta i mjesto naglasaka: intervju* (intērvju), *program* (prōgram), *učinjenog* (učinjenog), *višesatnom* (višesatnom).

Ovakve su greške najčešće. Dok su govornici iz Sarajeva imali samo tri pogreške ovoga tipa, kod zagrebačkih spikera i reportera bilo ih je šezdesetak.

3. *Kraćenje dugih naglasaka: propis* (prōpis), *ciklona* (ciklōna), *ključnih* (ključnīh), *sløj* (slōj).

Ovdje se može napraviti podjela na dvije podgrupe: riječi s dugouzlaznim i riječi s dugosilaznim naglaskom. Dva su puta češće greške u izgovaranju riječi s dugouzlaznim naglaskom. U većini je slučajeva zamijenjen kratkosilaznim, a vrlo rijetko kratkouzlaznim.

4. *Zamjena kratkouzlaznog naglasaka kratkosilaznim: identičnost* (identičnōst), *američki* (američki), *uvjet* (uvjet), *sveučilišta* (sveučilišta).

Razlike su između zagrebačkih i sarajevskih govornika velike. »Sarajlije« imaju samo jednu ovakvu grešku, a »zagrepčani« četrdesetak.

Broj grešaka u naglašavanju riječi nije ravnomjerno raspoređen na sve govornike. Neki griješe mnogo, a neki gotovo nikada. Ipak se nameće zaključak da zagrebački govornici imaju više poteškoća s naglascima nego »sarajlije«.

Pomicanje naglasaka

U spoju proklitike i naglašene riječi djeluje ista zakonitost o raspodjeli naglasaka kao i u samostalnim riječima, tj. da silazni naglasci mogu stajati samo na početnom slogu (Barić, E. i ostali, 1979). To je općenito pravilo, iako se fonetska riječ ne ponaša isto u ovisnosti o dužini riječi s kojih se naglasak prenosi. U tome se mišljenja autora razilaze. Neki predlažu da pomicanje naglasaka s jednosložnih i dvosložnih riječi bude obavezno, a fakultativno sa trosložnih i duljih. Hraste, M. (1963): »S jednosložnih i dvosložnih (riječi — op. a.) sa kratkosilaznim i dugosilaznim akcentom na prvome slogu obavezno se mora u govoru prebacivati akcent na proklitiku, a sa trosložnih i višesložnih može, ali ne mora.«

Zanimljivo je vidjeti s kojih riječi i kako često govornici u TV dnevnicima prenose naglasak na proklitiku. Analizirani tekst podijelila sam prema vrstama riječi i broju slogova.

a) *Glagoli* — Naglasak je redovito prebacivan na negaciju ispred glagola, osim u jednom primjeru: *ne smīri*.

b) *Zamjenice* — Sa zamjenica je naglasak 29 puta pomaknut naprijed, a 60 puta nije. Od zamjenica s kojih je naglasak prebačen ima 20 jednosložnih

i 9 dvosložnih, a nije prebačen s 30 jednosložnih, 28 dvosložnih i 2 trosložne zamjenice. Iz ovih brojeva može se zaključiti da se naglasak u većini primjera ne prebacuje, a prebacuje se uglavnom s jednosložnih riječi.

c) *Pridjevi* — Kod pridjeva, kao suprotnost glagolima, naglasak nije ni jednom pomaknut naprijed. Od ukupno 113 pridjeva s kojih akcentat nije prebačen bilo je 25 trosložnih, 72 dvosložna, 1 jednosložan, a ostalih 14 dulji su od tri sloga.

d) *Imenice* — Vrlo su slične pridjevima. Od ukupno 131 mogućnosti pomicanja naglasaka, naglasak je prebačen na proklitiku samo 7 puta. Naglasak nije prebačen na proklitiku s 22 jednosložne imenice, 51 dvosložne, 45 trosložnih i 6 četverosložnih.

e) *Brojevi i prilogi* — S brojeva naglasak nije prebačen 36 puta, a 6 puta jest. Priloga ima nešto manje, ukupno 25, od čega je naglasak 5 puta pomaknut na proklitiku, a 20 puta nije. I brojevi i pridjevi uglavnom su dvosložni.

Govornici su često pogrešno pomicali silazne akcente; neoslabljeno umjesto oslabljeno: *ù nas, nà tom, ù tom*, i obratno: *u što, i pet, i tri, pod kraj*.

Iz navedenih primjera zaključak je da se naglasak vrlo rijetko pomiče na proklitiku (u 1/6 riječi). Pomiče se samo sa jednosložnih i dvosložnih riječi — samo je jedanput pomaknut s trosložne, i to s glagola na negaciju, što je, uostalom, jedino i pravilno — samo glagoli primjenjuju to pravilo bez izuzetka. To se podjednako odnosi i na zagrebačke i na sarajevske govornike.

Zanaglasne dužine

Bilježila sam riječi u kojima su dužine sačuvane jer ih je manje od riječi iz kojih su se dužine izgubile. Najbolje se čuvaju dužine za genitiv imenica, i to nešto više u množini nego u jedini. Dosta dobro čuvaju se i dužine kod određenih pridjeva i rednih brojeva. Najmanje primjera ima s dužinom na nastavku za instrumentalne imenice, pridjeva i zamjenica ženskog roda. S obzirom na učestalost komparativa i superlativa u tekstu, relativno mali broj riječi izgovoren je s dugim samoglasnikom u nastavku. U riječima u kojima bi trebale biti dvije zanaglasne dužine, ostaje samo jedna.

Razlika između spikera i reportera zanemarive su svugdje osim u izgovaranju genitiva množine — spikeri gotovo dvostruko više čuvaju dužine.

Dugi refleks »jata«

Prema klasičnoj književnoj normi dugi refleks *ě* izgovara se dvosložno. Novije gramatike kažu da je u upotrebnoj normi izgovor dugog *ě* jednosložan, i upotrebna norma razlikuje se od gramatički kodificirane koja se primjenjuje samo u pisanim tekstovima.

U televizijskim dnevnicima refleks dugog *ě* izgovaran je uvijek jednosložno, i to na tri načina: kao [jɛ], kao diftong [iɛ] i s pauzom između i i e, kao [i-e] — da se označi slogovna granica. Govornike sam podijelila u grupu spikera i grupu reportera, i prema TV centrima na zagrebačke i sarajevske govornike.

Posebno sam analizirala ostvarivanje dugoga *e* u položaju iza [n], iza [l] jer se tu očekuje drugačiji izgovor.

a) Iza [n] *e* se ostvarivao kao: [n-je], [n-ie] i [nj-e]. I grupa spikera i grupa reportera najčešće su izgovarali *e* u ovom položaju kao [n-je]. Razlike su uočljive ako se odvojeno promatraju rezultati reportera iz zagrebačkog i iz sarajevskog studija. Dok »zagrepčani« tu dugi *e* izgovaraju najčešće kao diftong [ie], »sarajlije« u svim primjerima imaju [je].

b) Iza [l] *e* se izgovarao kao: [l-je], [l-ie], [lj-e].

Ovdje nisam odvajala zagrebačke i sarajevske govornike jer reporteri iz Sarajeva imaju samo jednu riječ u kojoj *e* slijedi iza [l]. Spikeri su *e* u ovom položaju najviše izgovarali kao [l-je] i podjednako kao diftong i kao [lj-e]. Reporteru su podjednako učestalo izgovarali sve tri varijante.

c) U ostalim položajima spikeri iz Zagreba u nešto više od polovine primjera dugi *e* izgovorili su kao [je], u trećini primjera kao diftong [ie] i samo jednom kao [i-e]. Ponovo je najveća razlika između grupe zagrebačkih i sarajevskih reportera. »Sarajlije« su gotovo uvijek *e* izgovarali kao [je], a zagrebački reporteri češće diftong [ie] nego [je].

U izgovoru dugog *e* najviše su razlike između različitih TV centara (Sarajeva i Zagreba). Izgleda da govornici iz Sarajeva najčešće izgovaraju napetiju varijantu izgovora [je], profesionalni spikeri iz Zagreba rezultatima su im blizu, a zagrebački reporteri češće izgovaraju diftonšku varijantu.

Izgovor stranih imena

Za izgovor stranih imena postoji pravilo da se izgovaraju s naših 30 glasova, ali ih ne podvrgavamo vlastitim naglasnim zakonima. S obzirom na to u izgovaranju stranih imena na TV dnevnicima obratila sam pažnju na dvoje:

- je li sačuvano mjesto naglasaka kod naših govornika,
- izgovaraju li se strana imena našim glasovima ili se oponaša strani izgovor.

Za neke jezike, naprimjer francuski i njemački, napisana su detaljna pravila o prenošenju pojedinih glasova iz stranog fonetskog sistema u naš, dok za druge, naprimjer arapski, preostaje samo općenito pravilo. Ispitanike sam ponovo podijelila prema TV centrima jer su među njima najveće razlike.

Njemačka imena — Govornici Zagrebačke televizije njemačka vlastita imena izgovaraju samo silaznim naglascima i to tako da njemačke duge samoglasnike izgovaraju našim dugosilaznim naglaskom, a kratke kratkosilaznim. Mjesto naglasaka uglavnom je isto kao i u njemačkom jeziku. Pojedini govornici prelaze u njemački fonetski sustav izgovarajući njemačka imena.

Sarajevski novinari njemački udarni akcent prenose kao kratkosilazni, kratkouzlazni i dugouzlazni naglasak. Ne čuvaju uvijek originalno mjesto naglasaka, naprimjer kažu [Mi:hael] umjesto [Mi:çael] ili imaju samo jedan naglašen slog, a u njemačkom su dva, naprimjer [Röt'nberger], a treba [Rot'n'bergə]. Događa se i obrnuto — u njemačkom je naglašen samo jedan slog u imenu, a oni izgovaraju s dva naglasaka, naprimjer [Väj'räter] umjesto [Vaj'ra:tə]. Za razliku od zagrebačkih govornika, sarajevski govornici nikada ne

prelaze u njemački fonetski sistem, nego sva imena izgovaraju našim glasovima.

Na izgovor naših govornika često utječe grafički oblik imena jer se imena kao Walter i Angerer redovito čuju kod naših govornika s glasom r, a u izvornom obliku taj se glas ne izgovara.

Engleska i američka imena — Kod izgovaranja engleskih i američkih imena izvorno mjesto naglasaka poštivano je kod svih govornika. Zagrebački spikeri ponovo prelaze u strani fonetski sustav, naprimjer New Jersey izgovaraju kao [Nju Džərsi]. Otvoreno e iz engleskog izgovora imena Thatcher neki prenose kao [Tačər], a neki kao [Tečər]. Neki autori predlažu da se taj glas prenosi u naš jezik kao e.

Francuska imena — Ovih imena u dnevnicima je bilo razmjerno malo, no sve što vrijedi za prethodno spomenute jezike vrijedi i ovdje. Poštovano je originalno mjesto naglasaka, ali su neki glasovi pogrešno preneseni, naprimjer [oi] iz imena François, umjesto [oa] izgovoreno je sa [ua] — [Fransua]. Ili francusko [ai] koje se prenosi kao [e], prenešeno je kao [a], naprimjer Saint Nazaire umjesto [Sen Nazer] izgovoreno je [San Nazar].

Ruska imena — Udarne naglaske iz ruskog jezika također se gotovo uvijek prenosi kao silazni i to ponovo češće kod zagrebačkih nego kod sarajevskih govornika. Mjesto naglasaka dosta se često ne poklapa u originalnom izgovoru i u nas. Naprimjer, [Vla'dimirovič] kod nas je [Vladimirovič], [Sjer'gej] kod nas je [Šer'gej]. Ruskih imena bilo je podjednako kao i njemačkih, a nešto više nego engleskih i francuskih, ali nijednom nije imitiran originalni izgovor ruskih imena.

Arapska imena — Vrlo je veliki broj imena iz arapskog jezika. U izgovaranju arapskih imena vlada posvemašnja zbrka. Nije sačuvano mjesto naglasaka, arapski udarni akcenti prenose se u nas i silaznim i uzlaznim akcentima, ista imena različiti govornici različito naglašavaju. Mnoga se imena ne preuzimaju izravno iz arapskog nego posredstvom drugih jezika, pa je naša verzija prilično udaljena od originalnog izgovora. Naprimjer, Gemayel kod nas se izgovara [Džemail], a izvorno je [Žma'il]. I nazivi nekih gradova prilično su izobličeni u našem izgovoru, naprimjer, [Karbəla] umjesto [Karba'la], [Dəsfəl] umjesto ['Dizful], [Madāli] umjesto ['Mandali].

Iz drugih jezika bilo je premalo primjera vlastitih imena da bi se moglo nešto određenije zaključiti. *Španjolska i poljska* imena izgovorena su s izvornim mjestom naglasaka. Udvojeni suglasnik iz *talijanskog* prenosi se u nas kao jedan suglasnik. Još manje primjera bilo je za imena iz *švedskog, hinduskog, madžarskog, finskog, nizozemskog, kineskog i grčkog* jezika. Kod nekih je pogrešno preneseno mjesto naglasaka, broj naglašanih slogova ili je ime pogrešno izgovoreno.

Naši govornici kada nisu sigurni na kojem je slogu u stranom imenu naglasak (jer je jezik suviše »egzotičan«), obično naglašavaju predzadnji slog. Naprimjer, izvorno je mjesto naglasaka za sljedeća imena: ['Hamalainen], ['Indira], ['Mandali], ['Larnaca], [A'min], [Waz'an], [Zavja'lov], a u nas je na predzadnjem slogu.

Govornici iz Zagreba kada se radi o poznatijim jezicima poštuju izvorno mjesto naglasaka. Nekada izgovaraju strana imena prelazeći u strani fonetski sustav. Udarne akcente pretežno prenose silaznim naglascima. Sarajevski re-

porteri imaju nešto više uzlaznih naglasaka kojima prenose udarne akcente iz stranog jezika i češće griješe u mjestu naglasaka. Izgovarajući strana imena nikada se ne prebacuju u strani glasovni sustav.

Zaključak

Ortoepska odstupanja u TV dnevnicima mogla bi se klasificirati prema nekoliko različitih kriterija. S obzirom na govornike može se govoriti o razlikama između govora profesionalnih spikera i novinara koji čitaju svoje tekstove. Najveće razlike među njima izgleda da su u izgovaranju pojedinih glasova. Među govornicima iz različitih TV centara postoje u nekim područjima velike razlike, naprimjer u izgovaranju stranih imena kod zagrebačkih i sarajevskih govornika. U nekim područjima ortoepije takva podjela nema svrhe jer se odstupanja ravnomjerno raspodjeljuju prema govornicima i prema TV centrima kojima pripadaju, naprimjer, pomicanje naglasaka. Ako se promatra u kojem je dijelu ortoepije najveći otklon od norme, onda je ne-srazmjer između propisa i upotrebe najveći kod čuvanja dužina na nenaglašenim slogovima i pomicanju silaznih naglasaka naprijed. Teško je donositi o tome sudove jer i sama ortoepska norma nije uvijek precizna u definiranju pravila, naprimjer, kakav treba biti izgovor dugog *e* ili *s* kojih je riječi, s obzirom na broj slogova, pomicanje naglasaka obavezno, a s kojih fakultativno. Kada bi pravila bila jasnija, možda bi razlike među govornicima u odstupanju od norme bile manje.

LITERATURA

- Anić, V. (1966), Uz neka pitanja našeg književnog izgovora, Jezik, Zagreb.
Brabec-Hraste-Živković (1965), Gramatika hrvatskosrpskoga jezika, Zagreb: Školska knjiga.
Brozović, D. (1955), Izgovor i transkripcija orijentalnih imena, Jezik, Zagreb.
Brozović, D. (1964), Prodor u naš ortoepski standard, Jezik, Zagreb.
Hraste, M. (1963), O potrebi prenošenja akcenta na prijedlog, Jezik, Zagreb.
Ivšić, S. i Kravar, M. (1955), Srpsko-hrvatski jezik i intonacija na pločama, izgovor i intonacija s recitacijama, Zagreb, [S.n.]
Jurančić, J. (1972), Srbskohrvatsko-slovenski slovar, Ljubljana, Državna založba Slovenije.
Klaić, B. (1958), Varijacije na temu prenošenja akcenta na proklitiku, Jezik, Zagreb.
Klaić, B. (1974), Veliki rječnik stranih riječi, izraza i kratica, Zagreb, Zora.
Muljačić, Ž. (1972), Opća fonologija i fonologija suvremenog talijanskog jezika, Zagreb, Školska knjiga.
Pavešić, S. (1971), Jezični savjetnik s gramatikom, Zagreb, Matica hrvatska.

Pavešić, S. i grupa autora (1976), Priručna gramatika hrvatskoga književnog jezika, Zagreb, Školska knjiga.

Škarić, I. (1982), U potrazi za izgubljenim govorom, Zagreb, Školska knjiga.

Vuletić, B. (1980), Gramatika govora, Zagreb, GZH.

Pravopis hrvatskosrpskog jezika (1970), Zagreb — Novi Sad, Matica hrvatska — Matica srpska.

*Tanja BUZINA
Centre SUVAG, Zagreb*

*Mistakes with Regards to Standard Pronunciation in
TV Journals*

SUMMARY

Taking into account that the spoken media are increasingly in use nowadays it may be interesting to consider what type of speech they are offering. The author has analysed the speech of announcers and reporters in TV journals in order to establish this. The results show that the departure from the speech norm is most conspicuous in long syllables following the stressed ones, when the stress is shifted to the proclitic in over-correct pronunciation of speech-sound as well as in foreign names. Since, however, the speech norm is not always explicitly stated, it is impossible to decide whether something is faulty or not.